

розвитку країни. Саме тому є очевидним, що зміна рівня екологічної безпеки або характеру загроз, тягне за собою зміну напрямів забезпечення національної безпеки кожної країни.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Макарова П. С. Економіка природокористування : Навч. посіб. / П. С. Макарова, Л. Д. Гармідер — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 322 с.

Науковий керівник – Мельник І.О., канд. екон. наук, доцент, кафедра економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

ДИЛЕМА ЕКОЛОГІЇ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ ТА МЕТОДИ УСУНЕННЯ

Зось-Кіор М.В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, Полтавська державна аграрна академія

Іщейкін Т.Є., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Полтавська державна аграрна академія

Стопник А., здобувач вищої освіти спеціальності 075 Маркетинг, ступеню вищої освіти бакалавр, Полтавська державна аграрна академія

На сьогоднішній день, проблема екології в Україні, на нашу думку, залишається не до кінця вирішеною і тому, вона призводить до негативних екологічних, економічних та соціальних наслідків. Держава, з нашої точки зору, недостатньо зосереджує свою увагу на даній проблемі і через це з кожним днем ситуація значно загострюється. Саме тому ми вирішили дослідити дилему екології в Україні: її сутність, причини та методи усунення.

Дослідженнями проблем ресурсозбереження та ресурсоефективності займалися такі вітчизняні науковці як: Н.М. Вдовенко, О.В. Федірець, М.В.

Зось-Кіор, І.А. Гнатенко. Проблемам екологічної ефективності управління земельними ресурсами присвячені роботи таких вчених як: Є.М. Кирилюк, І.М. Кирилюк, І.П. Потапюк. Але, на жаль, проблеми екології та ефективного використання ресурсів в Україні залишаються до кінця не вирішеними і саме тому потребують подальших наукових досліджень.

Метою даної роботи є дослідження дилеми екології в Україні, завданнями роботи є визначення суті дилеми екології, аналіз причин та методів її усунення.

Головними причинами екологічних проблем є наступні: застаріла технологія виробництва та обладнання, висока концентрація промислових об'єктів, відсутність належного контролю над охороною довкілля, низький рівень експлуатації відходів, недостатній рівень виховання в людях звички прибирати за собою або утилізувати відходи в призначене місце або його сортування і т.д. Екологічна політика України визначена за «Основними напрямками державної політики в галузі охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки». Суть цього документа полягає в тому, що він передбачає довготривалу дію стратегії вирішення екологічних проблем в Україні на регіональному, національному, місцевому та об'єктивному рівнях. Завданням екологічної політики є регулювання екологічної безпеки як найважливішої складової національної безпеки України [3].

Дилема екології України, взагалі, дуже глобальна і охоплює всі сфери суспільного життя. На жаль, усі ресурси на нашій планеті, а тим більше у нашій країні не вічні і рано чи пізно вони вичерпаються. Людство, на жаль, не винайшло досконалої техніки утилізації відходів, які зараз воно виливає у поверхневі води. Протягом 2019 року у поверхневі води України було скинуто 48,5 тис. тонн шкідливих речовин третього та другого класів небезпеки, 18% від загального скиду стічних вод – це недостатньо очищені на очисних спорудах. Методами очищення непитної води є встановлення ліміту скидів небезпечних речовин, розробка критеріїв щодо придатності води до її

подальшого користування, видалення із річок нерозчинних речовин (пісок, глина, намул), а також жирів та смол. Для цього потрібні різноманітні фільтри, центрифуги тощо. Можна скористуватися методом хімічного очищення, додавши до забрудненої води спеціальні речовини-реагенти, які вступають у реакцію і в кінці утвориться осадок, який видаляється [4].

Повітря є одним із головних складників життя, але воно забруднене не менше, чим водні ресурси. Основним забруднювачем атмосферного повітря є промислові об'єкти. В повітря потрапляють такі речовини, як свинець, оксид вуглецю, вуглеводні, оксиди азоту, діоксид сірки, аміак, феноли і т.д. Вони потрапляють у повітря через викиди паливно-енергетичні, вугільно-добувні підприємства, автомобільні вихлопи, спалювання великої кількості побутового сміття. Наслідком є виникнення смогу, погіршення якості життя та погіршення здоров'я і виникнення таких хвороб, як ішемічна хвороба серця (7%), пневмонія (8%), інсульт (6%), хронічне обструктивне захворювання легень (6%), рак легень (7%), смерть (40%). Методами боротьби із цим складним становищем є озеленення міс та селищ, встановлення ліміту на промислові об'єкти, щоб мінімізувати небезпечні викиди, правильне розташування житлових районів та промислових об'єктів, для уникнення їх тісного контакту [4].

Україна славиться своїми чорноземами, але з кожним днем ситуація погіршується. Ґрунт є непоновлювальним ресурсом. Деградація та втрата родючості ґрунтів є наслідком перенасичення землі надшкідливими речовинами, наприклад, важкі метали, нітрати, пестициди. Численні сміттєзвалища, які не утилізують вчасно або зовсім не утилізують. Забруднена вода, яка потрапляє у ґрунт через дощі або підземні води. Стан ґрунту інтенсивно впливає на продукти харчування та питну воду, особливо артезіанську, повітря. Забруднення ґрунту інтенсивно впливає на продовольства, тому що з ґрунту ми отримуємо 95% того, що ми споживаємо у харчуванні і т.д. В Україні господарським використанням зайнято 92% території, з них 54% є розораними. Майже вся площа піддається шкідливому

впливу. Щоб уникнути деградації та забрудненню ґрунтів, можна застосувати екологічні методи захисту рослин та високоякісні добрива. Також ефективними методами є підвищення здатності земель до самоочищення та відмова від небезпечних та стійких інсектицидних препаратів та гербіцидів [2].

Отже, проблема екології в Україні недостатньо вивчена та не вирішена. Нашій державі потрібно посилити контроль над захистом навколишнього середовища, прийняти певні міри і заходи, щодо покращення або усунення непростої ситуації з екологією, що склалася в наших краях, заохочувати та виховувати у нинішнього та наступного поколінь екологічну дисципліну, інформувати населення про правильну утилізацію, сортування, спеціальні місця для переробки побутових та промислових відходів, належне оснащення для переробки та утилізації відходів тощо.

Список використаних джерел

1. Вдовенко Н.М., Федірець О.В., Зось-Кіор М.В., Гнатенко І. А. Роль енергоринку в менеджменті ресурсозбереження та ресурсоефективності конкурентоспроможних підприємств агропродовольчої сфери. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 4. С. 222–229.
2. Кирилюк Є.М., Зось-Кіор М.В., Кирилюк І.М., Потапюк І.П. Сталий розвиток національної економіки на засадах екологічної ефективності управління земельними ресурсами. «Зелена економіка» – необхідна умова сталого розвитку національної економіки України: колективна монографія / За заг. ред. О. Л. Гальцової. Херсон: ВД «Гальветика», 2020. С. 5-20.
3. Крайник Г. Кримінальна відповідальність за забруднення та псування земель в Україні: монографія. Харків: Друкарня Мадрид, 2019. 204 с.
4. Федірець О. В., Зось–Кіор М.В., Рібейро Рамос О. О., Ястреба М. М. Менеджмент енергетичної ефективності виробництва: екологічний імператив, імператив людського чинника, пріоритет економічної оцінки Вісник

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки». 2020. Випуск 4. С. 86-95

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ

**Калашнікова Т.В., д.е.н., професор, професор кафедри економіки
підприємства та організації бізнесу**

**Харківський національний економічний університет імені Семена
Кузнеця**

Галузь свинарства в Україні забезпечує понад 12 тис. робочих місць (2,4% зайнятих у сільському господарстві); надходження понад 2 млрд. грн податків та виробництво 11% валової продукції тваринництва. Однак, протягом останніх восьми років стан галузі суттєво погіршився: щорічне скорочення поголів'я свиней становило 316 тис. гол., у 2020 році вперше отримано збитки від вирощування свиней.

З метою відновлення та сталого розвитку галузі свинарства Асоціацією свинарів України розроблено “Секторальну стратегію свинарства на 2020-2025 роки”, де серед пріоритетних напрямів розвитку галузі визначено покращення рівня біобезпеки свиного господарств та реалізацію стратегії боротьби з африканською чумою свиней (АЧС) [1]. Відповідно державі слід сформувати інституційне забезпечення їх реалізації [2]. З огляду на підвищення економічної, екологічної та соціальної ефективності галузі свинарства пропонуємо зосередити увагу на таких ключових чинниках впливу як: покращення контролю АЧС, державна підтримка галузі, управління відходами тваринницьких комплексів (рис. 1).

За оцінками експертів, збитки держави від АЧС становлять 12 млн дол. США; середній розмір щорічних втрат свинокомплексів сягає 500 млн. грн. [3] Від втрат свинарів страждають і переробні підприємства, потужності яких